

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

หัวข้อ ประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยกับการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร
Democratic Principle with the Arrangement of Street Vendors of Bangkok Metropolitan

จัดทำโดย พล.ต.ต.วิชัย สังข์ประไพ

รหัส ๕๙๐๔๓๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๔
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	
สภาพความเป็นมาของปัญหา	๑
ปัญหาของกรุงเทพมหานครที่สำคัญในปัจจุบัน	๒
สาเหตุของปัญหาในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย	๓
ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า	๘
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้	๑๒
ความหมายของหลักการ "ประชาธิปไตย"	๑๓
การดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย	๑๕
แนวทางการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย	๒๑
การนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย	๒๓
บทสรุป	๒๗
บรรณานุกรม	๒๙

บทคัดย่อ

ปัญหาหาบเร่-แผงลอย เป็นปัญหาสะสมและซ้ำซากของกรุงเทพมหานครมานาน ปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้กำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เพื่อคืนทางเท้าให้แก่ประชาชนผู้ใช้ทางเท้าอย่างจริงจัง เป็นระบบและต่อเนื่องโดยนำหลักการประชาธิปไตยทั้ง 5 หลักการ อันได้แก่ **หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก** ซึ่งการนำไปนโยบายนโยบายปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายนี้ ทั้งนี้ นโยบายนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายอย่างมาก จึงมั่นใจได้ว่า นโยบายนี้จะ**สามารถดำเนินการบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอน** อีกทั้งเป็นการคืนทางเท้าให้กับประชาชนกรุงเทพมหานครได้อย่างยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้นโยบายนี้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืนก็คือ ความร่วมมือของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในทุกพื้นที่ โดยการไม่สนับสนุนกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามกฎหมาย ไม่ละเว้นการปฏิบัติ และไม่ทุจริตประพฤติมิชอบแล้วปัญหาหาบเร่-แผงลอยจะหมดไปอย่างยั่งยืนแน่นอน และทางเท้าจะกลายเป็นทางที่ใช้กิจกรรมเฉพาะในส่วนที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น ซึ่งส่งผลถึงภาพลักษณ์ที่ดีของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเมืองที่มีระเบียบเรียบร้อยชื่อเสียงเมืองหนึ่งของโลก

หลักประชาธิปไตยกับการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยของ

กรุงเทพมหานคร

(Democratic Principle with the Arrangement of Street Vendors of Bangkok Metropolitan)

๑. สภาพความเป็นมาของปัญหา

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงและนครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก ตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและแบ่งเมืองออกเป็น ๒ ฝั่ง คือ ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี โดยกรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๕๖๘.๗๓๗ ตารางกิโลเมตร มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่าห้าล้านคน ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นเอกนคร (primate city) จัด และศูนย์กลางอื่นของประเทศไทย ด้วยความสำคัญลง มีผู้กล่าวว่า กรุงเทพมหานครเป็น "เอกนครที่สุดในโลก" เพราะมีประชากรมากกว่านครที่มีประชากรมากเป็นอันดับสองถึงสี่สิบเท่า^[4]

กรุงเทพมหานครจัดว่าเป็นนครโลกใน ระดับแอลฟา^[5] โดย มหาวิทยาลัยลัฟเบอร์ (Loughborough University) กรุงเทพมหานครยังเป็นเมืองที่มีตึกระฟ้ามากที่สุดในโลกเป็นอันดับที่ ๑๒ ของโลก^[6] มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น พระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งวิมานเมฆ และวัดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีแหล่งช้อปปิ้งและค้าขายที่สำคัญมากมาย ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติมากมาย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้จัดอันดับกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีคนเดินทางเข้า เป็นอันดับที่ ๑๐ ของโลก และเป็นอันดับที่ ๒ ของเอเชีย โดยมีคนเดินทางมากกว่า ๒๖.๕ ล้านคน^[7] นอกจากนี้จากการจัดอันดับการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตไตรมาสเตอร์การ์ด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ กรุงเทพมหานคร มีการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของนักท่องเที่ยวถึง ๑๖.๔๒ ล้านดอลลาร์ เป็นอันดับที่สองของโลก รองแต่เพียงกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร^[8]

กรุงเทพมหานครเป็นเขตปกครองพิเศษของประเทศไทย มิได้มีสถานะเป็นจังหวัด คำว่า กรุงเทพมหานคร นั้นยังใช้เรียก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร อีกด้วย ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครใช้การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

ในสมัยอาณาจักรอยุธยา กรุงเทพมหานครยังเป็นเพียงสถานีการค้าขนาดเล็กอยู่ที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมา มีขนาดเพิ่มขึ้นและเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงสองแห่ง คือ กรุงธนบุรีในปี พ.ศ. ๒๓๑๑ และกรุงรัตนโกสินทร์ใน พ.ศ. ๒๓๒๕ กรุงเทพมหานครเป็นหัวใจของการทำให้ประเทศสยามทันสมัย และเป็นเวทีกลางของการต่อสู้ทางการเมืองของประเทศตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นครเติบโตอย่างรวดเร็วและปัจจุบันมีผลกระทบสำคัญต่อการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สื่อและสังคมสมัยใหม่ของ

ไทย ในช่วงที่การลงทุนในเอเชียรุ่งเรือง ทำให้บริษัทข้ามชาติจำนวนมากเข้ามาตั้งสำนักงานใหญ่ ภูมิภาคในกรุงเทพมหานคร ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นกำลังหลักทางการเงินและธุรกิจในภูมิภาค นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการขนส่งและสาธารณสุขระหว่างประเทศ และกำลังเติบโตเป็นศูนย์กลาง ศิลปะ แฟชั่นและการบันเทิงในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานครขาด การวางผังเมือง ทำให้ระบบโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ ถนนที่จำกัดและการใช้รถส่วนบุคคลอย่าง กว้างขวางส่งผลให้เกิดปัญหาจราจรแออัดเรื้อรัง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘^[35] กำหนดให้ กรุงเทพมหานครมีสถานะเป็นนิติบุคคล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน อยู่ในตำแหน่ง ตามวาระคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง โดยมีฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภากรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการ เลือกตั้งจากชาวกรุงเทพมหานครเช่นกัน ดำเนินงานร่วมกับ

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน คือ หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร เป็น โดยดำรง ตำแหน่งเป็นวาระที่สอง ตั้งแต่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ส่วนปลัดกรุงเทพมหานครคนปัจจุบันคือ นายแพทย์ พิระพงษ์ สายเชื้อดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ปัญหาของกรุงเทพมหานครที่สำคัญในปัจจุบัน

ปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร เป็นปัญหาที่เห็นได้ชัด ปัญหาหอบเร่-แมงลอย ที่ รุกล้ำพื้นที่ซึ่งอยู่บนทางเท้าและผิวจราจร ปัญหาทัศนียภาพ สภาพพื้นที่ถนนที่ชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากอุทกภัยเมื่อปี ๒๕๕๔ ปัญหามลพิษทางอากาศและมลภาวะทางเสียง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคนยากไร้ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศไทย ที่มีความสะดวกสบาย เป็น แหล่งที่มีความพร้อม ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเป็นศูนย์กลางการทางด้านวัฒนธรรมของ ประเทศที่มีชื่อเสียงขจรไปทั่วโลก นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งที่รวมของประชาชนในการประกอบอาชีพ และการทำมาหากินของผู้คนในประเทศ อาจกล่าวได้ว่า มีประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เกือบ ๑๐ ล้านคน โดยส่วนใหญ่ เป็นประชาชนที่อพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยมีความมุ่งหวังที่จะ หางานทำเพื่อรายได้ที่สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อความ คาดหวังของผู้คนในชนบทที่เข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานคร แต่การตอบสนองในเรื่อง “งาน” ไม่ สามารถตอบสนองเขาเหล่านั้นได้ทั้งหมด ประชาชนส่วนหนึ่ง จึงหันมาประกอบอาชีพที่มีการลงทุน น้อยและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกค้ำของ การประกอบอาชีพนั้น อีกทั้งเป็นอาชีพที่ดึงดูดให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยหันมาประกอบอาชีพกัน อย่างมากมายและสร้างปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครได้อย่างถาวรตลอดเวลากว่า ๔๐ ปีที่ผ่านมา นั่น คือ อาชีพ “หอบเร่-แมงลอย”

หาบเร่-แผงลอยเป็นปัญหาของกรุงเทพมหานครมานาน จุดเริ่มต้นของหาบเร่-แผงลอยเกิดขึ้นตามสภาพของสังคมไทย ซึ่งมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและประกอบอาชีพตามความสะดวกในการขนส่งเดินทาง ซึ่งไม่ซับซ้อนนัก เป็นการนำสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่ เป็น ข้าวปลาอาหาร หรือพืชผักสวนครัว ไปขาย ตามชุมชนบ้านเรือนของประชาชน แต่ต่อมา สภาพบ้านเมืองเปลี่ยนไปตามความเจริญของสังคมในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้ หาบเร่แผงลอยเพิ่มมากขึ้น และรุกล้ำเข้าไปในพื้นที่สาธารณะที่ชัดเจนที่สุด ก็คือ การรุกล้ำพื้นที่ทางเท้าข้างถนน หรือในบางครั้งก็รุกล้ำเลยไปบนผิวจราจร เกิดอันตรายต่อผู้ใช้รถใช้ถนน และเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมายาวนาน และขยายพื้นที่ไปยังชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเจริญมาก ปัญหานี้ก็จะสอดแทรกเข้ามาที่ละเล็กที่ละน้อย จะยากเกินที่จะแก้ไขและเป็นปัญหาซ้ำซากของกรุงเทพมหานครปัญหานี้

ผลกระทบที่สำคัญที่เกิดจากปัญหาหาบเร่-แผงลอย ก็คือ การใช้ทางเท้าของประชาชน และผู้สัญจรไปมาในกรุงเทพมหานคร ทำให้การเกิดการร้องเรียนปัญหาการใช้ทางเท้ามาโดยตลอด นอกจากนี้ ยังทำให้ภูมิทัศน์ของกรุงเทพมหานครไม่สวยงาม ก่อให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมได้ง่าย และปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่ซ้ำซากและต่อเนื่องมายาวนาน จนในที่สุดกรุงเทพมหานคร ได้มีนโยบาย “การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย” ขึ้น ซึ่งแน่นอนที่สุด เมื่อนโยบายดังกล่าวเกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาหาบเร่-แผงลอย ที่เรื้อรังมานาน ทั้งนี้ เพราะกลุ่มเป้าหมายในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ก็คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า หาบเร่ – แผงลอย ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีรายได้น้อย หาเช้ากินค่ำ จะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ดังนั้น การนำนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยไปปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องใช้หลักที่สามารถจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน ซึ่งผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า หลักที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ก็คือ “หลักการประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นหลักที่ประเทศไทยยึดเป็นหลักในการปกครองประเทศ

๓. สาเหตุของปัญหาในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

เมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น จนทำให้ กรุงเทพมหานคร ต้องกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ก็คือ

๑) ความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

หาบเร่-แผงลอย เป็นอาชีพหลักของคนกลุ่มหนึ่งในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส ที่สามารถประกอบอาชีพที่สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้ หาบเร่แผงลอยอาจเป็นเพียงวิถีชีวิตของคนทั่วไปและเป็นอาชีพที่ผู้มีรายได้น้อยสามารถดำเนินการได้ในเมืองใหญ่ โดยใช้แรงงานและความสามารถของตนเอง ซึ่งก็คือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการของรายได้หาบเร่-แผงลอยส่วนใหญ่เป็นที่พึงของคนที่มีรายได้น้อยและปานกลาง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับวัฒนธรรมการกินอาหารของคนไทยที่เน้นความสะดวกและเรียบง่าย จึงทำให้อาชีพหาบเร่-แผงลอยอยู่คู่กับสังคมคนกรุงเทพมหานครมาช้านาน

เมื่อพิจารณาความเป็นมาในอดีตของหาบเร่-แผงลอย จะเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมในสังคมเกษตรกรรม และเป็นวิถีชีวิตของการค้าขาย คือ นำสินค้าเกษตร เข้ามาขายในตลาดหรือแหล่งชุมชน โดยใส่หาบแล้วเดินเร่ขายไปตามถนน ตรอก ซอย และมีการร้องบอกสินค้าที่นำมาขาย การขายจะเดินเป็นระยะทางและเวลาที่แน่นอน ทำให้ลูกค้ารู้ว่าพ่อค้าแม่ค้ามาถึงเมื่อไร เพื่อเตรียมตัวที่จะซื้อสินค้าที่ต้องการ พ่อค้าแม่ค้าจะเดินไปเรื่อย ๆ จนกว่าสินค้าจะหมด แล้วเดินกลับบ้านทำเช่นนี้เป็นกิจวัตร แต่ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้น ถนนหนทางเพิ่มขึ้น รูปแบบหาบเร่เริ่มเปลี่ยนไป กลายเป็นการตั้งแผงลอยขายของโดยจะปลูกสร้างเป็นร้านหรือแผงลอยเล็ก ๆ ขึ้น บนทางเท้าหรือไหล่ทางริมถนน สินค้าที่ขายก็จะเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น การที่ประชาชนได้หันมาประกอบอาชีพหาบเร่-แผงลอย เพราะว่าการค้าขายดังกล่าวส่งผลให้เงินลงทุนน้อย ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้านไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ ประชาชนนิยมมาซื้อของเพราะความสะดวกในการซื้อขาย และสินค้าก็มีราคาถูกและบางครั้งก็มีรสชาติที่อร่อย ทำให้มีลูกค้าอุดหนุนมากขึ้น จึงทำให้มีจำนวนผู้ค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในชุมชนเมือง หาบเร่-แผงลอยได้ก่อให้เกิดปัญหามากมาย เพราะการเพิ่มปริมาณของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย พื้นที่การทำงานมากและความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครก็ตอบสนองอย่างรวดเร็ว แต่พื้นที่การทำมาหากินถูกจำกัดผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยจึงได้เข้าครอบครองพื้นที่บนทางเท้าและถนนสาธารณะ ในบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมา มาก โดยคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางการค้าของตนเองเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การตอบสนองของประชาชนที่มีความสะดวกในการซื้อขาย ก็เริ่มมากขึ้น จึงมีผู้ค้ามากขึ้นตามลำดับ ก่อให้เกิดปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของประชาชนและเกิดความสับสนต่อระบบการสัญจรทั้งบนทางเท้าและถนนสาธารณะ เป็นผลเสียต่อระบบการคมนาคมขนส่งของชุมชนเมือง ยังผลให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งปัญหาที่ตามมาทั้งหมดล้วนเกิดจากความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยทั้งสิ้น หากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยมีจิตสำนึกของความเป็นคนไทย ที่ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง อยากเห็นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองแล้ว นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร คงไม่เกิดขึ้นแน่ นอกจากนี้ การเพิ่มจำนวนของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ที่เพิ่มมากขึ้นก็เกิดมาจากการเห็นผู้อื่นทำได้ ฉันทักก็ทำได้บ้าง ดังนั้น จำนวนผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จึงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวและความไม่เคารพกฎหมายของคนไทย

๒) ความเห็นแก่ตัวของเจ้าของอาคารตีกรามบ้านช่องที่นำทางเท้าเป็นที่ทำมาหากิน

นอกจากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยแล้วบรรดาเจ้าของอาคารตีกรามบ้านช่องซึ่งแต่เดิมก็ทำธุรกิจค้าขายภายในอาคารของตนเอง แต่เนื่องจากเมื่อมีผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยมากขึ้น และผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยได้มาใช้พื้นที่หน้าร้านวางสินค้าค้าขายของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ส่งผลต่อธุรกิจของตนเองที่ถูกบดบังหน้าร้าน หรือสร้างความลำบากแก่ผู้ที่เข้ามาซื้อสินค้าหรืออาหารของตนเอง ดังนั้น จึงอาศัยความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของหน้าร้าน ขายพื้นที่หน้าร้านของตนเองออกมาเกินขอบเขตพื้นที่ของตนและรुक้าเข้ามาในพื้นที่ทางเท้า หรือบางรายก็เก็บเงินค่าเช่าพื้นที่ตั้งวางของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยในพื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งถือว่ามาใช้พื้นที่หน้าร้านของตน ส่งผลให้พื้นที่ทางเท้าซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะใช้สำหรับการสัญจร ได้กลายเป็นพื้นที่ในการประกอบธุรกิจ ของคนสองกลุ่มไปโดยปริ

ยาย กล่าวคือ กลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย และกลุ่มเจ้าของอาคารร้านค้าที่ประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ ในบางรายได้ทำถาวรวัตถุต่อยื่นออกมาจากร้านค้าหรืออาคารของตน รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ เพื่อประกาศความเป็นเจ้าของในพื้นที่สาธารณะดังกล่าว ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหากระทบกระทั่งกันระหว่างเจ้าหน้าที่เทศกิจของกรุงเทพมหานครกับกลุ่มเจ้าของอาคารร้านค้าที่เห็นแก่ตัวที่รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ และที่สำคัญที่สุด ก็คือ การเห็นอาคารร้านค้า เพื่อบ้านทำได้ตนเองก็ทำบ้าง ซึ่งส่งผลให้เกิดการรุกล้ำที่สาธารณะตลอดแนว ลักษณะการกระทำดังกล่าวนี้ มีให้เห็นในแทบทุกถนนทุกทางเท้าของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูง เช่น ถนนเยาวราช ถนนเจริญกรุง ถนนสีลม ย่านประตูน้ำ ย่านประทุมวัน ถนนวรจักร ย่านคลองโอ่งอ่าง และสะพานควาย เป็นต้น อีกทั้งขยายพื้นที่ลักษณะดังกล่าวออกไปยังพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานครอีกด้วย เช่น เขตจตุจักร เขตดอนเมือง เขตมีนบุรี เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง และเกือบทุกเขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัญหานี้ เกิดจากความเห็นแก่ตัวของเจ้าของอาคารที่มีทางเท้าติดริมถนนทั้งสิ้น รวมถึงพฤติกรรมที่เห็นการกระทำความผิดเป็นเรื่องที่ต้ององทำ เพราะคนอื่นก็ทำ เราก็ต้องทำเหมือนกัน ส่งผลให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู ไม่เหมาะสม และเป็นการกีดขวางการเข้าปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย เป็นต้น

๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์/รับประโยชน์ จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะไม่เกิดขึ้นเลยหากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมายึดถือกฎหมายบ้านเมืองเป็นสำคัญ ลงโทษผู้กระทำผิด รวมทั้งทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวให้ประชาชนทราบตั้งแต่แรกเริ่ม แต่จากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่เทศกิจและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ละเลย เพิกเฉยกับการละเมิดสิทธิบนทางเท้าส่งผลให้การขยายขอบเขตของหาบเร่-แผงลอยที่กว้างขวางออกไปมากจนเกินกว่าจะเยียวยาแก้ไขให้เข้าสู่ระบบที่ถูกที่ควรได้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐก็เห็นว่าการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยเป็นเรื่องเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากขาดผู้ร้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่เป็นเจ้าของอาคารร้านค้าที่เป็นผู้กระทำผิดและละเมิดทางเท้า ซึ่งคนกลุ่มนี้ จะมีความใกล้ชิดและเป็นผู้เริ่มกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งการได้เรียกรับผลประโยชน์ก็เป็นช่องทางที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการได้โดยตรงด้วยตนเอง ส่วนการเอื้อผลประโยชน์สามารถนั้น สามารถทำได้ในเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงเอื้อผลประโยชน์ในระดับนโยบาย

๔) การเกิดขึ้นของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จากทางเท้า

จากความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเจ้าของอาคารร้านค้าต่าง ๆ ก็กลายเป็นผู้เข้าร่วมในกระบวนการรุกล้ำทางเท้าอีกประเภทหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลย เพิกเฉยกับการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ทำให้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่ใช้การกระทำผิดทางกฎหมายอีกรูปแบบหนึ่งเข้ามาหาประโยชน์บนทางเท้า กล่าวคือ การเข้ามาของการ เก็บค่าคุ้มครอง การให้เช่าพื้นที่ทางเท้า ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ หากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ต้องการพื้นที่ทำมาหากินในทำเลที่ดี ในทำเลที่มีสัญจรไปมามากส่งผลต่อกิจการ

ค้าขายของเขา ก็จะต้องยอมเสียเงินค่าใช้จ่ายในการเช่า/ใช้พื้นที่สาธารณะบนทางเท้า หากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยไม่ยินยอมจ่ายค่าเช่าใช้พื้นที่ก็จะไม่สามารถมาค้าขายบนพื้นที่เหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ยังมี การดำเนินงานในรูปแบบอื่น ๆ อีก เช่นการเช่าอุปกรณ์ค้าขายในพื้นที่สาธารณะ การเช่าโต๊ะ เก้าอี้ แผงที่ตั้งสินค้า เป็นต้น ซึ่งหากไม่ยอมจ่ายเงินก็จะถูกขู่เชิญ บังคับ หรือทำลายทรัพย์สินของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยขึ้น ซึ่งบางรายก็เป็นคดีความเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครอยู่เสมอ

กลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ จะมีจะเชื่อมโยงไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องซึ่งจะรู้ข้อมูลกฎหมายระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้พื้นที่เป็นอย่างดี กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์เหล่านี้ บางราย บางพื้นที่ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นบุคคลในเครื่องแบบที่ ดำเนินธุรกิจผิดกฎหมาย ซึ่งจะมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันอย่างเหนียวแน่นในเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานการแก้ปัญหาหาบเร่-แผงลอย จนทำให้เกิดการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยขึ้นดังกล่าว

๕) การละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่เป็นไปตามสภาพสังคมในสมัยนั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ซ้ำซากและเรื้อรังมานาน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ เป็นผลมาจากการละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ใช้กฎหมายบังคับอย่างจริงจังและเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าดังกล่าวด้วย ซึ่งปัญหานี้ มีรากฐานมาจาก “การฉ้อราษฎร์-บังหลวง” หรือที่เรียกอย่างทันสมัยว่า “คอร์รัปชัน” ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหาบเร่-แผงลอย การละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เริ่มมาจาก 2 ปัจจัย กล่าวคือ ปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) และ ปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ในการเข้ากระบวนการของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยปัจจัยดึงดูด ก็ คือ การที่ประชาชนหรือผู้ซื้อมีความต้องการสินค้า และ ความสะดวกในการซื้อ อีกทั้งการลงทุนในการประกอบการหาบเร่-แผงลอยใช้เงินไม่มาก ไม่ต้องเสียค่าเช่าร้านและสถานที่หรือหากต้องเสียก็ไม่มาก และการเลิกก็สามารถทำได้ง่าย ส่วนปัจจัยผลักดัน คือ การผู้ค้าแผงลอยเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาส ความยากไร้ในอาชีพ การเข้ามาสู่กรุงเทพมหานครแล้วไม่สามารถทำงาน จึงต้องสร้างงานขึ้นมาเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นจุดเริ่มของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดความสงสารคนยากคนจน ละเลยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง จึงทำให้กลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ยามใจและเข้าสู่กระบวนการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้ามากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาในที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอาคารร้านค้าที่ละเมิดการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าโดยการก่อสร้างอาคาร ต่อเติมรุกล้ำ พื้นที่ทางเท้า แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีน้อย การตรวจตราไม่รอบคอบส่งผลให้เกิดการก่อสร้างรุกล้ำทางเท้าเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดแข่งขันกันกระทำ ความผิดจนเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข และเมื่อปัญหาแก้ไขได้ยาก ก็มีกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์เข้ามาจัดระเบียบเรียกรับประโยชน์โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐแทนที่การทำงานตามกฎหมายอย่างจริงจัง

กล่าวโดยสรุป ในประเด็น การละเว้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้กฎหมายอย่างจริงจัง นี้เป็นเหตุให้ต้องมีการดำเนินงานตามนโยบาย การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามหน้าที่อย่างชัดเจน ถูกต้อง และ ต่อเนื่องแล้ว ปัญหานี้ จะไม่เกิดขึ้นเลย

๖) กฎหมายเทศกิจไม่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนไปของสภาพภูมิประเทศและบทลงโทษน้อย

ในการบังคับใช้กฎหมายของเทศกิจ พบว่า กฎหมายเทศกิจในปัจจุบันไม่ทันสมัยต่อรูปแบบการค้าของหาบเร่-แผงลอยที่เปลี่ยนแปลงไปของสภาพภูมิประเทศและ พื้นที่ของกรุงเทพมหานคร การพัฒนากรุงเทพมหานคร ในเรื่องทางเท้าและการจัดระเบียบบนทางเท้า ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก แต่กฎหมายที่ใช้บังคับก็ยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ยังไม่มีการแก้ไขให้เหมาะสมกับการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเจ้าของอาคารที่ต่อเติมขยายพื้นที่ของอาคาร ออกมารุกล้ำเขตทางเท้า ละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า เป็นอย่างยิ่ง บทลงโทษก็น้อย เป็นเพียงการเปรียบเทียบปรับ อีกทั้ง อัตราการเปรียบเทียบปรับก็ไม่มาก เจ้าของอาคารสามารถจ่ายค่าปรับได้อย่างสบายไม่เดือดร้อน และหากเจ้าของอาคารจ่ายค่าปรับหากจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง กลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ ก็จะสามารถละเมิดสิทธิการใช้ทางเท้าของประชาชนได้อย่างสบายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ กรุงเทพมหานครจะต้องแก้ไขกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องสภาพความเป็นจริงของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และควรจะต้องกำหนดมาตรการการใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ โดยแบ่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ออกเป็น Zone และมีระยะเวลาการปฏิบัติในแต่ละ Zone เพื่อป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

สำหรับ การกำหนดบทลงโทษกรณีละเมิดสิทธิของประชาชนที่ใช้ทางเท้า เนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนมาก ดังนั้น จึงควรมีบทลงโทษที่หนักและรุนแรง ไม่เพียงแต่ค่าปรับเท่านั้น แต่ควรมีโทษทางอาญา เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม และหากมีผู้เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม การได้รับโทษจะต้องรุนแรงกว่าผู้ทำละเมิดที่เป็นประชาชนทั่วไปไม่น้อยกว่า ๒ เท่า จึงจะแก้ปัญหานี้ได้

๔. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า

จากปัญหาหาบเร่-แผงลอยที่เป็นปัญหาเรื้อรังของกรุงเทพมหานครที่ยาวนานมาตลอดกว่า ๔๐ ปี และส่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการละเมิดสิทธิของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า โดยปัญหานี้ได้ผ่านการแก้ไขของกลุ่มผู้บริหารของกรุงเทพมหานครมาหลายคณะ แต่ก็ไม่ทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไป แต่กลับทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นั้น และหากกรุงเทพไม่ดำเนินการแก้ไขแล้ว จะเกิดผลกระทบที่ตามมาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศที่มีผู้คนทั่วโลกรู้จักซึ่งใฝ่ฝันอยากที่จะมาเยี่ยมเยือน ซึ่งในความเป็นจริง ในอดีต “หาบเร่-แผงลอย” เป็น “เสน่ห์” อย่างหนึ่งที่ชักจูง

นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม วิถีชีวิตและ ความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติ ชอบที่จะมาชมวิถีชีวิตของความเป็นคนไทยที่เรียบง่ายในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย อาหารการกิน เครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนหาได้ง่ายในวิถีของหาบเร่-แผงลอย แต่ ต่อมาความเจริญได้เข้ามาครอบคลุม การแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของ ประชากรที่อพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อหางานทำ ส่งผลให้หาบเร่แผงลอยเพิ่มมากขึ้นภายใต้ สภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรง ทำให้รูปแบบของหาบเร่แผงลอยได้เปลี่ยนแปลงไปและทำให้ สภาพของเมืองที่เรียบง่ายสวยงาม ต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลให้เกิด ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครเกิดขึ้น ความวุ่นวายวายในการประกอบธุรกิจเล็ก ๆ แต่มีจำนวนมาก ส่งผลให้สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่สวยงาม ของกรุงเทพมหานครหมดไป

การละเมิดสิทธิของประชาชนในการใช้ทางเท้า ถูกแย่งชิงพื้นที่การสัญจรไปมาเป็นการตั้ง วางของขายอาหารและสินค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนไปเป็นแผงลอยที่มี โต๊ะ แท่น ตะแกรงเหล็กเพื่อวางสินค้าและอาหารที่จำหน่าย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของลูกค้าที่นั่ง รับประทานอาหารหรือใช้บริการข้างทาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ กรุงเทพมหานคร ทศนิยมภาพที่สวยงามถูกบดบังด้วยการค้าริมทางเท้า แม้ว่ากรุงเทพมหานคร จะ ดำเนินการแก้ไขด้วยการออกกฎการจัตระเบียบบนทางเท้าก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่าง ถาวร ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น นโยบายการจัตระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นนโยบาย หลักที่จะต้องแก้ไข เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานครให้กลับคืนมา แม้ว่า นโยบายนี้ จะสวนทางกับนโยบายทางเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อย ก็ตาม แต่กรุงเทพมหานคร จะต้องเร่งรัด ดำเนินการให้เห็นผล เป็นสำคัญ โดยเฉพาะ ในพื้นที่เป้าหมาย เช่น ย่านวรจักร ย่านประตูน้ำ สะพานพุทธ เป็นต้น ทั้งนี้ ในย่านสำคัญเหล่านี้ มีระดับความรุนแรงของการละเมิดสิทธิของ ประชาชนบนทางเท้าอย่างมาก

๒) ผลกระทบต่อปัญหาการจราจร

ประชาชนในกรุงเทพมหานครประสบกับปัญหาการจราจรมาโดยตลอด และนับวันจะทวี ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น แม้ว่า การแก้ปัญหาการจราจรของกรุงเทพมหานคร จะถูกยกขึ้นมาเป็น ๒ ปัญหาระดับชาติอีกทั้งส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ทรัพยากรที่เปื้อนเชื้อเพลิง แม้ว่าในปัจจุบันจะมีทางเลือกในการใช้เชื้อเพลิง รวมทั้งทางเลือกในรูปแบบของการเดินทางไม่ว่าจะ เป็นทางบก ทางเรือ หรือแม้แต่การรณณรงค์การใช้นานพาหนะที่ไม่ใช้น้ำมัน แต่ปัญหาการจราจรก็ ยังเป็นปัญหาในอันดับต้นๆของคนที่กรุงเทพมหานครเสมอ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา การจราจร ก็คือ การใช้รถใช้ถนนของประชาชน วินัยการขับซึ่รลยนต์และรถจักรยานยนต์ ปัญหา ปริมาณถนนที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณรถที่เพิ่มขึ้น ปัญหาการก่อสร้างสาธารณูปโภคของรัฐ รวมทั้ง ปัญหาการรูกล้ำทางเท้าทำให้ประชาชนต้องลงมาใช้พื้นผิวจราจรในการสัญจรไปมา ซึ่งปัญหานี้ เป็น

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปัญหาหาเร่-แผงลอยที่ต้องแก้ที่ต้นเหตุ โดยการจัดระเบียบผู้ค้าหาเร่-แผงลอยตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร

๓) การเกิดอุบัติเหตุที่ยากต่อการป้องกัน

จากผลกระทบต่อการจราจรพบว่า การเกิดอุบัติเหตุบนผิวจราจร อันเนื่องมาจากการรुक้าทางเท้า ทำให้ผู้ใช้ทางเท้าต้องลงไปเดินบนผิวจราจร ก่อให้เกิดอุบัติเหตุแก่ประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง และการเกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า จนเกิดการต่อต้านทางสังคมขึ้นอย่างเห็นได้ชัดโดยมีกลุ่มประชาชนที่เห็นปัญหาและรวมตัวกันต่อต้านกลุ่มผู้ใช้ทางเท้าโดยเปิดเว็บไซต์ กลุ่มที่ไม่เอาหาเร่-แผงลอยบนทางเท้า เพราะประชาชนกลุ่มนี้ ต้องถูกละเมิดสิทธิในการใช้ทางเท้าจากกลุ่มผู้ค้าหาเร่-แผงลอย รวมถึงการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ที่ต้องลงมาใช้ทางเท้า นั่นคือ ผลกระทบที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมไทยจาก ปัญหาหาเร่-แผงลอย

๔) ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการเพิ่มปริมาณขยะและการจัดเก็บที่ยากลำบาก

ผลกระทบที่ตามอีกเรื่องหนึ่งและ เป็นเรื่องที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก นั่นก็คือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ และการจัดเก็บที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้ เป็นผลมาจากความเห็นแก่ตัวของผู้ค้าหาเร่-แผงลอย ในการที่ไม่ควบคุมดูแลการประกอบกิจการของตนเอง อีกทั้งเมื่อปริมาณผู้ค้าหาเร่-แผงลอยมากขึ้นในแต่ละจุดของพื้นที่แต่ละเขตที่เพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อปริมาณขยะที่มากขึ้น ประกอบกับปริมาณของรถกำจัดขยะและจำนวนเจ้าหน้าที่เก็บขนขยะก็มีปริมาณจำกัดไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานในช่วงเวลาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงทำให้เกิดขยะตกค้างและทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของกรุงเทพฯอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเรื่องนี้ กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่ การกวาดชั้นจับกุม ตั้งการวางระบบการจัดเก็บขยะตามช่วงเวลาที่กำหนดในแต่ละพื้นที่ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการทิ้งขยะตามเวลาที่กำหนด การเพิ่มปริมาณเจ้าหน้าที่และรถเก็บขนขยะ แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งการกำหนดเวลาที่แน่นอนในการทำความสะอาดพื้นผิวทางเท้าและพื้นผิวจราจร ในพื้นที่ที่มีการรुक้าทางเท้า เป็นต้น เนื่องจากต้นเหตุของปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีรากฐานมาจากปัญหาหาเร่-แผงลอยเพียงอย่างเดียว แม้ว่าการแก้ไขปัญหาของกรุงเทพมหานครจะมีนโยบายแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการก็ตาม แต่ต้นเหตุของปัญหามีได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและนับวันจะขยายพื้นที่ออกไปออกไปมากทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ เป็นผลมาจาก “ การเห็นการกระทำผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่ถูกต้อง และนานๆ ไป ก็กลายเป็นเรื่องพิพาทระหว่าง “รัฐ” กับ “ประชาชน” ซึ่งกลายเป็นปัญหาความแตกแยกของบ้านเมืองไปโดยปริยาย

๕) ปัญหาสุขภาพอนามัยของชุมชน

จากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพอนามัยของชุมชน กล่าวคือ เมื่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่น่าดู มีสิ่งปฏิกูลตกค้างอยู่ในบริเวณ ทางเท้า ย่อมส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่บริเวณนั้น ๆ รวมถึงประชาชนผู้ที่สัญจรไปมาบนทางเท้าด้วย ซึ่งปัญหาด้านสุขภาพอนามัย จะเริ่มจาก ปัญหาความสกปรกเป็นแหล่งแพร่ของเชื้อโรคโดยมีแมลงวัน หนู เป็นพาหนะนำโรค นอกจากนี้ ยังมีแมลงชนิดต่าง ๆ ที่เป็นพาหนะนำโรคมายังคน เช่น แมลงวัน แมลงสาบ และสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษต่าง ๆ เช่น งู แมลงป่อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และหากไม่เร่งดำเนินการก็จะเกิดปัญหาในระยะยาว ดังนั้น การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุจึงเป็นความจำเป็นที่กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดนโยบายในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยขึ้นเพื่อแก้ปัญหา ดังกล่าว

๖) การเสียงบประมาณในการแก้ไขและดูแลเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดจากการรुक้าทางเท้า

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการแก้ไขปัญหาเป็นจำนวนมาก ทั้งงบประมาณในการแก้ไข ป้องกัน และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในแต่ละปี กรุงเทพมหานครจะต้องเสียงบประมาณในเรื่องการแก้ไขปัญหารุก้าทางเท้า แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แต่กลับเป็นการสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาอยู่เรื่อย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่กับกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยที่รุก้าทางเท้า ปัญหาภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานคร ปัญหาการเก็บขนขยะและสิ่งปฏิกูล ปัญหาการจราจร ซึ่งทุกปัญหาล้วนมีที่มาจากต้นทางคือ ปัญหารุก้าทางเท้า ทั้งสิ้น ซึ่ง งบประมาณที่นำมาแก้ไข หากนำไปจัดทำโครงการทางการศึกษา หรือ การดำเนินงานเพื่อชุมชนและสังคมของกรุงเทพมหานคร หรือแม้กระทั่งการลงทุนในระบบการขนส่งทางราง หรือ ทางน้ำ ก็จะช่วยลดปัญหาด้านอื่น ๆ ได้อย่างมาก ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ย่อมส่งผลต่องบประมาณในการดำเนินงาน

๗) ภาพลักษณ์ที่ตกต่ำของกรุงเทพมหานครลง

จากปัญหารุก้าทางเท้า ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างมาก ภาพลักษณ์ ที่แต่เดิมเคยเป็นเสน่ห์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของกรุงเทพมหานคร อีกทั้ง เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่กรุงเทพมหานครได้ทางหนึ่ง แต่จากความเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงได้นั้น ทำให้เปลี่ยนแปลงจาก “ เสน่ห์ ” กลายเป็น “ ปัญหา ” ดังนั้น กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องทำทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหานี้ให้ได้ ดังนั้น นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จึงเป็นนโยบายที่ทำนายกรุงเทพมหานครว่าจะสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้สำเร็จหรือไม่ ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้นำ “ หลักการประชาธิปไตย ” เข้ามาใช้ในการดำเนินงานตามนโยบายนี้ และมั่นใจว่า หลักการประชาธิปไตย จะสามารถแก้ไขปัญหารุก้าทางเท้าได้อย่างแน่นอน

สรุปปัญหาของการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

หาบเร่แผงลอยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานหลายสิบปี เนื่องจากกรุงเทพมหานครเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ประชากรเพิ่มขึ้นและเป็นศูนย์รวมในทุก ๆ ด้าน จำนวนหาบเร่แผงลอยก็เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสรุปปัญหาหาบเร่แผงลอยได้ดังนี้

1. **ปัญหาการสัญจรไป-มาของประชาชน และการจราจร** นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ หาบเร่-แผงลอยกีดขวางทางเท้า และถนนสาธารณะ
2. **ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย** เนื่องจากก่อให้เกิดความสกปรกแก่ทางเท้า และถนนสาธารณะ หากจะใช้พระราชบัญญัติสาธารณสุขก็ทำได้ยาก เมื่อเกิดโรคติดต่อ ผู้ค้าหาบเร่ และแผงลอย จะเป็นพาหะแพร่เชื้อโรคต่อไปได้อย่างรวดเร็ว
3. **ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย** เนื่องจากขอบวางของเกะกะกีดขวางทางเท้า และถนนสาธารณะ ขาดระเบียบวินัย ไม่ส่งเสริมความเจริญด้านวัฒนธรรมของประเทศ ส่วนใหญ่ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะไม่มีหาบเร่-แผงลอยเกะกะอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ
4. **ปัญหาด้านการเอาอย่างกันในการปฏิบัติผิดกฎหมาย** กล่าวคือ ร้านค้าต่าง ๆ ริมทางเท้าจะพยายามวางสินค้าของตนล้ำเข้าไปสู่ทางเท้า เพื่อเสนอขายสินค้า และกีดกันผู้แข่งขันที่เป็นหาบเร่-แผงลอย
5. **ปัญหาด้านภาพลักษณ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในทางที่ไม่ดี** เช่นการกวาดชั้น ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยจะถูกมองไปในแง่รังแกผู้ที่มีฐานะยากจน หรือโหดร้ายทารุณ รังแกประชาชนผู้ทำมาหากินในทางที่สุจริต (ประชุม สุวดี, 2523) จึงทำให้ต้องเกิดนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว
6. **ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม** ซึ่งมีปัญหาที่สำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการเก็บขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล เป็นต้น

๕. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

“พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕” หมายถึง พระราชบัญญัติที่ใช้บังคับและปฏิบัติในการตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่และกวาดชั้นจับกุมผู้ฝ่าฝืนตั้งวางสินค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ ตามมาตรา ๔๔ ซึ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

แผงลอย หมายถึง ที่ซึ่งจัดไว้ในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะรวมตลอดถึงอาคาร แคร่ แท่น โต๊ะ

แผง เสื้อ ผ้าพื้นดิน เรือ หรือแพสำหรับขายอาหาร น้ำแข็งหรือสิ่งของอย่างอื่น

ผู้เร่ขาย หมายถึง ผู้นำ อาหาร น้ำแข็ง เร่ขายในที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางบกหรือทางน้ำ

จุดผ่อนผัน หมายถึง จุดที่ผู้ค้าได้ทำการค้าและที่สำนักงานเขตขอให้เป็นจุดผ่อนผันโดยกองบัญชาการตำรวจนครบาลให้ความเป็นชอบ

จุดทบทวน หมายถึง จุดที่ผู้ค้าได้ทำการค้าและที่สำนักงานเขตขอให้เป็นจุดผ่อนผันแต่กองบัญชาการตำรวจนครบาลไม่ให้ความเห็นชอบ แต่สำนักงานเขตยังมีความต้องการขอให้ทบทวนเป็นจุดผ่อนผันใหม่

"ที่สาธารณะ" หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจาก ที่รกร้างว่างเปล่า และหมายความรวมถึงถนนและทางเท้าด้วย

"สถานสาธารณะ" หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะ สำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

"ถนน" หมายความว่า ความรวมถึง ทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้ามตามกฎหมายว่าด้วย การจราจรทางบก ตรอก ซอย สะพาน หรือ ถนนส่วนบุคคลซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชนใช้เป็นทางสัญจรได้

"เจ้าพนักงานท้องถิ่น" หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

"ราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

"ข้อกำหนดของท้องถิ่น" หมายความว่า ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ หรือ ข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยราชการส่วนท้องถิ่น

พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และ ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้ง ได้แก่

- (๑) หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ
- (๒) หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
- (๓) หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ

(๔) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ขึ้นไป และตำแหน่งเจ้าหน้าที่อนามัย ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไป สังกัดฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลทุกสำนักงาน เขต

(๕) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานรักษาความสะอาด ตั้งแต่ ระดับชำนาญงานขึ้นไป สังกัดฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ทุกสำนักงานเขต

(๖) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งนิติกร ตำแหน่งเจ้าพนักงานเทศกิจ ตั้งแต่

ระดับปฏิบัติการขึ้นไป และตำแหน่งเจ้าหน้าที่เทศกิจ ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไป สังกัดฝ่ายเทศกิจทุกสำนักงานเขต

ลูกจ้างตำแหน่งพนักงานเทศกิจ มีสถานะเป็นผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการตรวจตราพื้นที่และ

จับกุมดำเนินคดีในความผิดซึ่งหน้าและมีอัตราโทษ ลหุโทษ โดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ได้แก่

(๑) ผู้อำนวยการเขต

(๒) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต

(๓) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งนิติกร ตำแหน่งเจ้าพนักงานเทศกิจ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป สังกัดฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต

๖. ความหมายของหลักการ "ประชาธิปไตย"

๖.๑ หลักการ "ประชาธิปไตย"

๑. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty): ในหลักการข้อ นี้จะเป็นเรื่องของการให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยที่จะต้องเป็นของประชาชน เพื่อให้การปกครองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนมีอำนาจในการเลือกผู้แทนที่จะเข้าไปปกครอง และรวมไปถึงอำนาจในการถอดถอนผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปอีกด้วย

๒. หลักเสรีภาพ (Liberty) ในหลัก การข้อนี้จะเป็นการให้ความสำคัญกับเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเสรีภาพเหล่านี้จะต้องมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคของประชาชน ซึ่งหลักเสรีภาพนี้ มีสิ่งที่ผู้ที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยจะต้องระลึกและคำนึงถึง ใน ๒ เรื่อง กล่าวคือ

๓.๑ สิทธิ คือ ประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล มีสิทธิในทรัพย์สินของตน

๓.๒ เสรีภาพ คือ ทุกคนมีอิสระในการทำอะไรมากได้ตามที่ตนต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การการเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น

๓. หลักความเสมอภาค (Equality) หลักการในข้อนี้ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค ถึงแม้ว่ามนุษย์เราจะเกิดมาด้วยความแตกต่างกัน แต่ความแตกต่างเหล่านี้เป็นเพียงความแตกต่างกันทางกายภาพ สำหรับความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และ โอกาส ซึ่งหมายถึง การที่ประชาชนจะมีโอกาสที่เท่ากันในการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคนจะมีความแตกต่างกันเรื่อง เพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่อาศัย ศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมือง ก็ตาม แต่ทุกคนควรจะมี ความเท่าเทียมกันโดยกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

ก) **ความเสมอภาคทางการเมือง** ทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วน ตามกฎหมาย และทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างเท่าเทียมกัน

ข) **ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ** ทุกคนไม่ว่ารวยหรือจน สีผิวใด มียศถาบรรดาศักดิ์หรือไม่ ต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพการงาน

ค) **ความเสมอภาคทางโอกาส** คือทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการรับบริการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

๔. หลักกฎหมาย (Rule of Law): หลักการในข้อนี้จะให้ความสำคัญกับ การบัญญัติกฎหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน โดยมีความชอบธรรม บังคับใช้กับประชาชนอย่างยุติธรรมมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือก ปฏิบัติว่าจะใช้กับบุคคลใดหรือชนชั้นใด

๕. หลักเสียงข้างมาก (Majority Rules) คือ การปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือตามความยินยอมของคนส่วนใหญ่แต่ ให้เกียรติโดยการไม่ละเมิดสิทธิหรือเอาเปรียบเสียงส่วนน้อย หากมีปัญหาที่สามารถตัดสินปัญหาโดยใช้มติเสียงข้างมาก แต่ในขณะเดียวกันเสียงส่วนน้อยก็ได้รับความคุ้มครอง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมประชาธิปไตย ปัจจุบันประชากรของรัฐแต่ละรัฐนั้นมีจำนวนมาก ซึ่งคงเป็นการยากที่จะให้ทุกคนในรัฐมีความคิดเห็นเหมือนกัน ดังนั้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยหลักการเสียงข้างมาก เพราะเสียงเอกฉันท์คงจะเป็นไปได้ยาก ส่วนการใช้เสียงข้างมากแค่ไหนเป็นเกณฑ์นั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของปัญหา ถ้าสำคัญมากคงต้องใช้เสียงข้างมากที่มากกว่าครึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตามหลักการเสียงข้างมากนั้นก็ไม้อาจจะละเลยสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Rights) ได้ ทั้งนี้จะต้องมีหลักประกันที่ให้ความคุ้มครองกับเสียงข้างน้อย เพื่อป้องกันไม่ให้เสียงส่วนใหญ่กดขี่ข่มเหงเสียงส่วนน้อยด้วย

นอกจากหลักการประชาธิปไตยทั้ง ๕ ข้อแล้ว ยังมีแนวทางปฏิบัติตน ในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย โดยยึดหลักประชาธิปไตย ที่สำคัญ มีดังนี้

๑. หลักเหตุผล ในวิถีชีวิตของสังคมประชาธิปไตย ผู้คนต้องรู้จักรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ไม่ตั้งมั่นในความคิดเห็นของตนจนคนอื่นมองเราเป็นคนมี มิจฉาทิฐิ ซึ่งหลักเหตุผลจะเป็นพื้นฐานที่มีอยู่ในหลักการประชาธิปไตยทั้ง ๕ ข้อข้างต้น

๒. หลักภราดรภาพ คือ การที่มนุษย์มีความรัก ความผูกพันกันฉันท์พี่น้อง ไม่แบ่งแยกภูมิภาคถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ผิวพรรณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เอาเปรียบเปรียบกัน

ปัจจุบันนี้ ในสังคมประชาธิปไตยของไทย มีการเรียกร้อง สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนล้นเหลือ จนกลายเป็นเสรีเพื่อ เพราะมีบ่อยครั้งที่การเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพเพื่อความเสมอภาคดังกล่าว ไปกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการละเมิดกฎหมาย และไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น และหลักสำคัญที่ขาดหายไปมาก ๆ เลย คือหลักภราดรภาพ รองลงมาคือหลักเหตุผล ส่วนใหญ่จะเป็นเหตุผลเข้าข้างตัวเองและพวกพ้องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหานี้ก็มาจาก การยึดถือเหตุผลของตนเองเป็นใหญ่

๗. การดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

ในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๗.๑ การออกประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน

กรุงเทพมหานคร ได้ออกประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญของหลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการค้าขาย และการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ตามประกาศกรุงเทพมหานคร ดังกล่าวได้ดังนี้

๑. ลักษณะของแผงค้าและการตั้งวาง

๑.๑ ให้จัดวางแผงค้าได้เพียงฝั่งเดียว ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เว้นแต่จุดที่เคยผ่อนผันด้านซิดอาคาร หน้าร้านค้าให้เปลี่ยนการตั้งวางเป็นด้านซิดถนน และจะต้องเหลือพื้นที่ว่างสำหรับสัญจร กว้างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร รวมทั้งต้องจัดให้มีที่ว่างใช้เป็นทางเข้า-ออก ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ด้วย

๑.๒ ผู้ค้าแต่ละรายมีพื้นที่ตามที่มีการใช้ค้าขายจริง แต่ต้องไม่เกิน ๒.๐๐ ตารางเมตร

๑.๓ ระดับความสูงของพื้นที่แผงค้าประเภทเดียวกันต้องสูงเท่ากัน (ประมาณ ๐.๘๐-๐.๙๐ เมตร) และให้ตั้งวาง แขนง สินค้าที่ขายได้เฉพาะบนแผงค้าและส่วนประกอบของแผงค้าเท่านั้น และห้ามวางสินค้าแบไว้กับพื้นทางเท้าโดยเด็ดขาด

๑.๔ พื้นที่ตอนบนของแผงค้าให้มีหลังคาหรือร่มขนาดที่เหมาะสมได้ แต่ต้องโปร่งถ่ายเทอากาศได้ดี และห้าม เพิ่มเติมเสริมแต่งด้วยวัสดุสิ่งใด ๆ ที่ดูแล้วทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ยกเว้นการบังแดดและกันฝนเป็น ครั้งคราวเท่านั้น และเมื่อหมดความจำเป็นต้องปลดออกทันที

๑.๕ ร่มหรือหลังคาต้องใช้วัสดุสีเดียวกันทั้งจุด

๒. กำหนดพื้นที่บนทางเท้าที่ห้ามตั้งวางแผงค้าโดยเด็ดขาด

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดระยะที่ห้ามตั้งวางแผงค้าโดยเด็ดขาด ได้แก่ ป้ายและศาลาที่พักผู้โดยสาร เว้นระยะห่างก่อนถึงและหลังป้ายช่วงละไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร ทางขึ้นลงสะพานลอยคนเดินข้าม เว้นระยะไม่น้อยกว่า ๕.๐๐ เมตร ทางเท้าบริเวณข้ามถนนที่มีทางม้าลาย บริเวณโดยรอบตู้โทรศัพท์ ตู้ไปรษณีย์ และห้องสุขาสาธารณะ ช่องทางเข้า-ออกของอาคารที่ประชาชนใช้บ่อย

๓. ข้อห้ามที่จะต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

กรุงเทพมหานคร กำหนดข้อห้ามที่ต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ได้แก่ ห้ามแขวน ผูก ตอก เกี่ยวผ้าใบ หลอดไฟหรือสิ่งอื่นใดกับต้นไม้หรือเครื่องหมายจราจร ห้ามตั้งวางสะสมอุปกรณ์สินค้าเกินความจำเป็น ห้ามทำเพิงพักถาวรหรือกึ่งถาวรเพื่อทำการค้าหรือเก็บอุปกรณ์ ห้ามนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถเข็น กล่องใส่สินค้า จอดหรือวางบนทางเท้าหรือผิวจราจรหลังแผงค้า โดยผู้ค้าฯ ต้องเก็บสินค้าและอุปกรณ์แผงค้าทันทีหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาผ่อนผันหรือเลิกทำการค้า และห้ามมิให้บุคคลอื่นทำการค้าแทนโดยเด็ดขาด ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นผู้ช่วยผู้ค้าที่เป็นทายาท โดยธรรมชาติ เฉพาะบิดา มารดา บุตรหรือภรรยาเท่านั้น หากตรวจสอบพบว่ามีฝ่าฝืนจะยกเลิกการอนุญาตให้ทำการค้าทันที

๔. ผู้ประกอบอาหารประเภท ปิ้ง หุง ต้ม

ไม่อนุญาตให้ตั้งโต๊ะบริการลูกค้าในช่วงเวลากลางวัน เว้นแต่เป็นบริเวณที่จำหน่ายสินค้าประเภทอาหารด้วยกันทั้งหมดในช่วงเวลา ๑๑.๐๐-๑๓.๓๐น. โดยผู้ค้า ๑ ราย จะตั้งโต๊ะ เก้าอี้ บริการลูกค้าไม่เกิน ๒ ชุด (๑ ชุด มีโต๊ะ ๑ ตัว เก้าอี้ ๔ ตัว) หรืออาจจะจัดให้มีเก้าอี้ส่วนกลางของผู้ค้าโดยส่วนรวม แต่ต้องยึด หลักเกณฑ์เว้นช่องทางสัญจรบนทางเท้าไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร

๕. ผู้ประกอบอาหาร ปิ้ง หุง ต้ม ตั้งโต๊ะบริการลูกค้าในช่วงเวลากลางคืนในจุดที่กำหนด

ให้สามารถกระทำได้ในระหว่าง เวลา ๑๙.๐๐-๐๒.๐๐ น. โดยผู้ค้า ๑ รายจะตั้งโต๊ะ เก้าอี้ได้จำนวนไม่เกินไม่เกิน ๒ ชุด (๑ ชุด มีโต๊ะ ๑ ตัว เก้าอี้ ๔ ตัว)

๗.๒ กำหนดแนวทางการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตาม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนี้

๑. ให้สำเนาส่งสำนักเทศกิจ กรณีประชาชนพบการกระทำผิดแล้วมาแจ้งความที่สำนักงานเขต หรือผู้บังคับบัญชาได้สั่งการให้ดำเนินการ ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกในสมุดรายงานประจำวัน (ทก.๕๕) ไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีประชาชนเป็นผู้แจ้งความ ให้ผู้ แจ้งความลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

๒. กรณีประชาชนพบการกระทำผิดแล้วแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในที่เกิดเหตุหรือบริเวณใกล้เคียง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่บันทึกการแจ้งความในแบบบันทึกการแจ้งความนำจับ และให้ผู้แจ้งความลงลายมือชื่อไว้ กรณีผู้แจ้งความไม่ ยอมลงลายมือชื่อ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุนั้นไว้ แล้วดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยไม่ชักช้า และ กลับไปบันทึกผลการดำเนินการในสมุดรายงานประจำวัน (ทก.๕๕) ไว้เป็นหลักฐาน

๓. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกผลการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ผลการเปรียบเทียบคดี เหตุที่ทำให้คดีอาญาเล็กน้อย หรือเหตุที่ต้องดำเนินคดีต่อไปไว้ในสมุดรายงานประจำวัน (ทก.๕๕) เป็นหลักฐานทุกครั้งที่มีเหตุเช่นนั้น

๔. ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตักเตือนหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้หมดไป หากผู้กระทำความผิดไม่เชื่อฟัง ให้จับกุมและดำเนินคดีต่อไป

๕. ในกรณีจับกุมผู้กระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำบันทึกการจับกุมไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งผู้กระทำความผิดให้ จัดการรถล้าง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไปภายในเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกิน ๑๕ วัน ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเล็กน้อย แต่ถ้าไม่ยอมให้ดำเนินคดีต่อไป

๖. การเปรียบเทียบปรับให้พิจารณาความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด เจตนาในการกระทำความผิด นโยบายและคำสั่งของ กรุงเทพมหานคร และจัดทำเป็นบันทึกเปรียบเทียบคดีตามแบบ ทก. ๑๔ แต่หากผู้กระทำความผิดยินยอมชำระค่าปรับใน อัตราสูงสุดของความผิดนั้นๆ ให้จัดทำบันทึกการชำระค่าปรับในอัตราสูงสุดตามแบบ ทก. ๑๕ หากผู้ต้องหาไม่ยินยอม ตามที่เปรียบเทียบหรือยินยอมแล้วแต่ไม่ชำระค่าปรับภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเปรียบเทียบ ต้องส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีฟ้องร้องต่อไป

๗. ในระหว่างที่ยังมิได้กำหนดระเบียบการแบ่งและจ่ายเงินค่าปรับเพื่อใช้บังคับให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบเป็นผู้มี อำนาจจ่ายเงินค่าปรับ และบันทึกการจ่ายเงินค่าปรับไว้ด้านหลังคู่มือใบเสร็จรับเงินค่าปรับทุกครั้ง ถ้ามีเงินเหลือส่ง เป็นรายได้กรุงเทพมหานครให้บันทึกไว้ด้วย

๘. ให้สำนักงานเขตรายงานผลการเปรียบเทียบปรับไปยังสำนักเทศกิจเป็นประจำทุกเดือน และให้สำนักเทศกิจ รวบรวมรายงานกรุงเทพมหานครทราบ

๗.๓ การดำเนินงานในพื้นที่ที่มีได้เป็นจุดผ่อนผัน

การดำเนินงานในพื้นที่ที่มีได้เป็นจุดผ่อนผันห้ามมิให้ตั้งวางขายหรือจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่มีได้ประกาศเป็นจุดผ่อนผัน โดยเฉพาะบริเวณที่ไม่อนุญาตให้ตั้งวางขายสินค้าโดยเด็ดขาด (จุดกวดขันพิเศษ) กำหนดแนวทางเพื่อจัดระเบียบแผงลอย ดังนี้

๑. ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๑๕๔๗ ผู้ค้าแผงลอยจะมีเฉพาะในจุดผ่อนผัน หรือจุดที่ขอผ่อนผันที่ผ่านการพิจารณาใน เบื้องต้นจากสำนักเทศกิจเท่านั้น จุดอื่น ๆ ที่ฝ่าฝืนสำนักงานเขตต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มิใช่เปรียบเทียบปรับเป็นครั้งคราวแต่ให้ผู้ค้าตั้งวางขายเหมือนเดิม

๒. ในกรณีสำนักเทศกิจตรวจพบผู้กระทำความผิด ให้เจ้าหน้าที่ระดับไม่ต่ำกว่าหัวหน้าฝ่ายใช้วิทยุสื่อสารแจ้งสำนักงานเขต พื้นที่ทราบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และรายงานผลให้สำนักเทศกิจทราบผ่านทางวิทยุสื่อสารในวันเดียวกัน แล้วให้สำนัก เทศกิจรายงานให้ปลัดกรุงเทพมหานครทราบ

ในกรณีสำนักงานเขตไม่รายงานผลการดำเนินการ ให้สำนักเทศกิจรายงานปลัดกรุงเทพมหานครทราบ และให้สำนัก เทศกิจดำเนินการจับกุมผู้ค้าที่ฝ่าฝืนหากยังมีการฝ่าฝืนอยู่ แล้วรายงานปลัดกรุงเทพมหานครเพื่อสั่งการให้สำนักงาน เขตสอบสวนข้อเท็จจริงถึงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณา ลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าว

๓. สำหรับจุดที่มีผู้ค้าฝ่าฝืนเป็นจำนวนมาก ให้สำนักงานเขตดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ก่อน หากเกิน ความสามารถให้รายงานปัญหาและอุปสรรคต่อปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

๔. จุดที่มีผู้ค้าฝ่าฝืนตั้งวางอยู่เสมอ หากไม่ปรากฏผลการจับกุมอย่างต่อเนื่อง หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต (รับผิดชอบฝ่ายเทศกิจ) และผู้อำนวยการเขตต้องรับผิดชอบ โดยให้สำนักเทศกิจรายงานปลัดกรุงเทพมหานครทราบ เพื่อตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงพิจารณา ลงโทษทางวินัย

๗.๔ การปฏิบัติเกี่ยวกับ กรณีร้องเรียนเจ้าหน้าที่เทศกิจเรียกรับเงินจากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

ให้สำนักงานเขต ดำเนินการกรณีร้องเรียนเจ้าหน้าที่เทศกิจเรียกรับเงินจากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ดังนี้

๑. เร่งรัดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้าเข้าใจว่าการเสียค่าบริการรักษาความสะอาดบริเวณทางเท้าที่ใช้ตั้งวางแผงลอย การ เสียค่าบริการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ เป็นการชำระเงินตามที่กฎหมายกำหนด ได้นำส่งเงินให้ทาง ราชการอย่างถูกต้อง และให้กำชับให้ออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง

๒. ให้ผู้อำนวยการเขต กำชับ ตรวจสอบ สอดส่องมิให้มีการเรียกรับผลประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยกฎหมายอย่างเด็ดขาด หากกรุงเทพมหานครตรวจสอบพบว่ามิมีมูลจะดำเนินการทางวินัยและอาญา กับผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายเทศกิจและ ผู้เกี่ยวข้องอย่างเฉียบขาด

๗.๕ การดำเนินการเปรียบเทียบปรับ ผู้กระทำความผิด

ให้สำนักงานเขตดำเนินการเปรียบเทียบคดีโดยถือปฏิบัติตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการ ดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๒๘ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยเคร่งครัด และให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับ แต่งตั้งให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับเท่านั้นเป็นผู้ดำเนินการ โดยให้รายงานผลการดำเนินคดีผู้ค้าที่กระทำความผิดนอกจุดผ่อนผันให้สำนักเทศกิจทราบภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไปและให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

๗.๖ การกำหนดแนวทางการพิจารณาจุดทำการค้าเป็นจุดผ่อนผัน

การพิจารณาจุดทำการค้าเป็นจุดผ่อนผัน สรุปลงสาระสำคัญ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร กำหนดแนวทางการพิจารณาจุดทำการค้าเป็นจุดผ่อนผัน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ เรียบร้อยใน

พื้นที่กรุงเทพมหานครและผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยได้มีที่ทำการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้สำนักงานเขต ดำเนินการตามแนวทางแต่ละกรณี ดังนี้

๑. กรณีจุดผ่อนผันตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๔๓๘ จุด ให้ดำเนินการ

๑.๑ ตรวจสอบและพิจารณาพร้อมกับสถานีตำรวจนครบาลพื้นที่ว่าจุดผ่อนผันใดมีสภาพพื้นที่และการทำการค้าของผู้ค้ามีความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสามารถปรับปรุงแก้ไข บังคับการให้ผู้ค้าทำการค้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการค้าขายในพื้นที่ผ่อนผัน ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ได้

๑.๒ ตรวจสอบว่าจุดผ่อนผันใดผู้ค้าเลิกทำการค้าแล้ว หรือมีสภาพที่ขาดคุณสมบัติไม่สามารถเป็นจุดผ่อนผันได้ หรือสภาพพื้นที่ผู้ค้าไม่สามารถทำการค้าต่อไปได้ และสมควรยกเลิกจุดผ่อนผันนั้น

๑.๓ เสนอผลการพิจารณาตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ ให้คณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอยระดับเขต พิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นจุดผ่อนผันเป็นระยะเวลา ๒ ปี หรือยกเลิกจุดผ่อนผันแล้วแต่กรณี

๑.๕ เสนอจุดทำการค้าที่คณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ระดับเขตให้ความเห็นชอบแล้วไปยังสถานี ตำรวจนครบาลพื้นที่ เพื่อขอความเห็นชอบจุดทำการค้าให้เป็นจุดผ่อนผัน

๑.๖ เสนอจุดทำการค้าที่ได้รับความเห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผันจากหัวหน้าสถานี ตำรวจพื้นที่ หรือจุดผ่อนผันที่ได้รับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ระดับเขต ให้ยกเลิกจุดผ่อนผันให้สำนักเทศกิจพิจารณา

๒. กรณีที่สำนักเทศกิจพิจารณาแล้วเห็นด้วยตามที่สำนักงานเขตเสนอ ให้สำนักเทศกิจรวบรวมจัดทำประกาศยกเลิก จุดผ่อนผันตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เฉพาะจุดที่เห็นชอบให้ยกเลิกจุดผ่อนผัน ส่วนจุดที่เห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผันต่อไป ให้จัดทำประกาศ กรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย เฉพาะจุดที่ได้รับความเห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผัน นำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาลงนามในประกาศฯ ตามลำดับ พร้อมแจ้งประกาศ กรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครลงนามแล้วให้ กองบัญชาการตำรวจนครบาลทราบด้วย

๓. กรณีที่สำนักเทศกิจไม่เห็นด้วยตามที่สำนักงานเขตเสนอ ให้รวบรวมนำเสนอปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาสั่งการ ให้สำนักงานเขตดำเนินการทบทวน แก้ไข ปรับปรุง โดยให้ดำเนินการตามข้อ ๑.๑, ๑.๒, ๑.๓, ๑.๔ และ ๑.๕ วรรคแรก

๔. กรณีจุดผ่อนผันตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๒๔๕ จุด ให้ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ตรวจสอบว่าจุดผ่อนผันใดที่ผู้ค้าเลิกทำการค้าแล้ว หรือมีสภาพที่ขาดคุณสมบัติไม่สามารถเป็น จุด ผ่อนผันได้ หรือสภาพพื้นที่ผู้ค้าไม่สามารถทำการค้าต่อไปได้และสมควรยกเลิกจุดผ่อนผันนั้น

๔.๒ เสนอผลการพิจารณาให้คณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ระดับเขตพิจารณาให้ความ เห็นชอบยกเลิกจุดผ่อนผัน

๔.๓ เสนอจุดผ่อนผันที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ระดับเขตให้ ยกเลิกจุดผ่อนผันให้สำนักเทศกิจพิจารณา

กรณีที่สำนักเทศกิจเห็นด้วยตามที่สำนักงานเขตเสนอ ให้สำนักเทศกิจรวบรวมจัดทำประกาศยกเลิกจุด ผ่อนผันตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เฉพาะจุดที่เห็นชอบให้ยกเลิกจุดผ่อนผันนำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาลงนามใน ประกาศต่อไป

กรณีที่สำนักเทศกิจไม่เห็นด้วยตามที่สำนักงานเขตเสนอให้รวบรวมนำเสนอปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อ พิจารณาสั่งการให้สำนักงานเขตพิจารณาทบทวนการดำเนินการ

๕. กรณีจุดผ่อนผันตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ทำการค้าหาบเร่-แผงลอย ลง วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๔๗ จุด ให้แยกพิจารณาการดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีเป็นจุดผ่อนผันใหม่ให้ดำเนินการในแนวทางเดียวกับข้อ ๑.๑ , ๑.๓ , ๑.๔ และ ๑.๕ เฉพาะกรณี พิจารณาให้เป็นจุดผ่อนผัน

(๒) กรณีเป็นจุดขยายพื้นที่จุดผ่อนผันเดิม หรือเพิ่มรอบเวลาจุดผ่อนผันเดิม ให้พิจารณารวมเข้าเป็นเรื่อง เดียวกันกับจุดผ่อนผันเดิมของแต่ละจุดนั้น ๆ และหากพิจารณาเห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผันให้นับจำนวนจุดเป็นจุด เดียวกับจุดผ่อนผันเดิม

๖. กรณีผู้ค้านอกจุดที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผันและอยู่ระหว่างการพิจารณาของ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๑๗ สำนักงานเขต จุดทำการค้า ๕๖ จุด ผู้ค้า ๑,๕๕๖ ราย ให้ดำเนินการในแนวทางเดียวกับกรณีข้อ ๓.๑ หรือ ๓.๒ แล้วแต่กรณี

๗. กรณีผู้ค้านอกจุดที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบให้เป็นจุดผ่อนผันและได้รายงานเพื่อพิจารณานำเสนอขอ ความเห็นชอบจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตามหนังสือสำนักเทศกิจที่ กท ๑๔๐๓/๔๘๘๙ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๗ สำนักงานเขต จุดทำการค้า ๔๔ จุด ผู้ค้า ๕๓๑ ราย ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายธีระชน มโนมัยพิบูลย์ รองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) สั่งการให้สำนัก เทศกิจชะลอเรื่องไว้ก่อนจนกว่าจะมีความชัดเจนกรณีที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลมีนโยบายที่จะโอนหน้าที่ความรับผิดชอบเรื่องพิจารณาจุดผ่อนผันให้สถานีตำรวจนครบาลท้องที่พิจารณาแทน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีข้อ ๓.๑ หรือ ๓.๒ แล้วแต่กรณี

๘. กรณีผู้ค้านอกจุดผ่อนผันที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้เป็นจุดผ่อนผันตามที่สำนักงานเขตได้เคยพิจารณาเสนอ เป็นจุดผ่อนผัน หรือผู้ค้านอกจุดผ่อนผันที่สำนักงานเขตได้แจ้งให้สำนักเทศกิจทราบแต่

ยังไม่เคยพิจารณาให้เป็นจุดผ่อนผัน จำนวน ๒๙ สำนักงานเขต จุดทำการค้า ๕๓๒ จุด ให้ดำเนินการในแนวทางเดียวกับข้อ ๑.๑ , ๑.๓ , ๑.๔ และ ๑.๕ เฉพาะกรณีพิจารณาให้เป็นจุดผ่อนผัน ทั้งนี้ให้ดำเนินการ ตามกรณีให้หาจุดที่เหมาะสม ที่สามารถทำการค้าได้เป็นจุดผ่อนผัน

๙. แนวทางการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๙.๑ ขั้นตอนการดำเนินการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแนวทางและวางแผนการดำเนินการ
๒. สสำรวจผู้ค้า และแบ่งแยกประเภทผู้ค้า และประเภทและลักษณะของสินค้า
๓. จัดหาพื้นที่รองรับผู้ค้าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน
๔. ประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณายกเลิกจุดผ่อนผัน
๕. ประชุมผู้ค้า / ผู้แทนผู้ค้า เพื่อแจ้งนโยบายและแนวทางการจัดระเบียบ
๖. จัดเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ร่วมตรวจตราควบคุมชั้นการปฏิบัติตามแนวทางที่

คณะกรรมการกำหนด

๙.๒ แนวทางการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

ในการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยกำหนดรูปแบบการจัดระเบียบใน ๓ ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ ๑ ห้ามทำการค้าตลอด ๒๔ ชั่วโมง ในพื้นที่ ๑๔ เขต จำนวน ๒๔ จุด ผู้ค้า ๑๐,๐๓๓ ราย

ลักษณะที่ ๒ ปรับเปลี่ยนเวลาทำการค้า โดยกำหนดเวลาทำการค้าได้ตั้งแต่เวลา ๑๙.๐๐ น. ในพื้นที่ ๙ เขต จำนวน ๘ จุด จำนวนผู้ค้า ๒,๑๔๖ ราย

ลักษณะที่ ๓ ให้ทำการค้า จัดระเบียบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขทำการค้า ในพื้นที่ ๗ เขต จำนวน ๘ จุด จำนวนผู้ค้า ๒,๘๖๐ ราย

๙.๓ การกำหนดสถานที่รองรับผู้ค้า

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดสถานที่รองรับผู้ค้า หาบเร่-แผงลอย จำนวน ๔ แห่ง คือ

บริเวณตลาดยอดพิมาน มีแผงรองรับผู้ค้า ๗๘๙ แผง

บริเวณตลาดปากคลองตลาด มีแผงรองรับผู้ค้า ๓๒๑ แผง

บริเวณตลาดส่งเสริมเกษตรไทย มีแผงรองรับผู้ค้า ๑๕๐ แผง

บริเวณตลาดกลางเกษตรตลิ่งชัน ขององค์การตลาด มีแผงรองรับผู้ค้า ๒,๑๐๒ แผง

รวมจำนวนแผงรองรับผู้ค้า ๓,๓๖๒ แผง

ซึ่งเมื่อพิจารณาความพอเพียงในระยะแรกสามารถรองรับผู้ค้าได้อย่างพอเพียง

๙.๔ การดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไปนั้น กรุงเทพมหานคร ได้มอบหมายและสั่งการให้ สำนักเทศกิจ/สำนักงานเขตทุกเขต จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพื้นที่ที่จัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยแล้ว รายงานผู้บริหารกรุงเทพมหานครตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยมอบหมายให้ สำนักเทศกิจ รายงานปลัดกรุงเทพมหานครและประธานที่ปรึกษาของผู้ว่ากรุงเทพมหานครสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ทุกวันพุธของสัปดาห์ สำนักงานเขต ให้รายงานปลัดกรุงเทพมหานคร/ประธานที่ปรึกษา ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ สำนักเทศกิจ ในระยะเวลา ๒ สัปดาห์ ต่อ ๑ ครั้ง ทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของเดือน ทุกเดือน

๙.๕ จัดทำแผนการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแผนปฏิบัติการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เพื่อคืนทางเท้าให้แก่ประชาชน โดยมีระยะเวลา ๒๐ เดือน ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ จนถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๖๐ แบ่งออกเป็นระยะเวลาดำเนินการ เป็น ๕ ระยะ ระยะเวลาละ ๔ เดือน รวมจำนวนเป้าหมายพื้นที่ถนน ๗๓ สาย ระยะทาง ๓๐๙,๓๘๓ เมตร หรือ ๓๐๙.๔ กิโลเมตร จำนวนผู้ค้า ๑๘,๙๔๗ ราย

๙.๖ การกำหนดมาตรการควบคุมและการพิจารณาโทษ

ในการควบคุมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดมาตรการควบคุมและการพิจารณาโทษ ดังนี้

หากสำนักเทศกิจ/ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร ตรวจพบว่า สำนักงานเขตปล่อยปละละเลยให้มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายและมีหนังสือแจ้งเตือนให้ดำเนินการแก้ไขมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง ให้สำนักเทศกิจพิจารณาเสนอ ปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อโยกย้ายตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต สั่งราชการฝ่ายเทศกิจ และหัวหน้าฝ่ายเทศกิจ สำหรับหัวหน้างาน หัวหน้าชุดพื้นที่ ให้เสนอโยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานในหน้าที่เทศกิจ และให้ถือว่าเป็นความผิดวินัย

ส่วนสำนักเทศกิจ สืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริง ติดตามพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เทศกิจทั้งในทางตรงและทางลับ เมื่อได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมเกี่ยวกับ การทุจริต ประพฤติมิชอบ ประพฤติตนไม่เหมาะสม สร้างความเสื่อมเสียต่อตำแหน่งหน้าที่ หากตรวจพบว่ามีมูลตามข้อร้องเรียน ให้เสนอปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสับเปลี่ยนสายงานและดำเนินการทางวินัย

๑๐. การนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย

จากขั้นตอนการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในการนำนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ไปปฏิบัติ โดยนำหลักการประชาธิปไตย มาเป็นหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) ในหลักการข้อนี้ ผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ที่เลือกตั้งผู้ที่จะเข้ามาบริการกิจการของกรุงเทพมหานคร ดังนั้นอำนาจอธิปไตยในการบริหารกิจการ กรุงเทพมหานคร จะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เมื่อมีอำนาจในการเลือกผู้แทนที่จะเข้าไปปกครอง และยังมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารของกรุงเทพมหานครที่ตนเองเลือกเข้าไปอีกด้วย ดังนั้น **ปัญหาการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย** ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมานานของกรุงเทพมหานคร จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ได้ใช้ทางเท้าได้อย่างถาวร ไม่เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า “ทางเท้า เป็นทางสาธารณะ ที่ประชาชนทุกคนต้องมีสิทธิได้ใช้” และหากผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครก็ควรจะมีสิทธิ์พิจารณาถอดถอนและหาผู้ที่สามารถเข้ามาบริหารกรุงเทพมหานครที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๒. หลักเสรีภาพ (Liberty) ในการแก้ไขปัญหาค้าหาบเร่-แผงลอย กลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย มักใช้ประเด็นเรื่อง “เสรีภาพของประชาชน” มาเป็นข้ออ้างและข้อต่อสู้กับการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครอยู่เสมอ โดยกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย มีได้คำนี้ถึง เสรีภาพของผู้ใช้ทางเท้าแต่อย่างใด ซึ่งหลักการเกี่ยวกับ “หลักเสรีภาพ” นี้ จะต้องมีกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซึ่งกันและกัน อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย มาจากการละเมิดเสรีภาพของประชาชนผู้ใช้ทางเท้า และการละเมิดกฎหมาย ทั้งสิ้น

ในการดำเนินการตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย กรุงเทพมหานคร ได้นำหลักการประชาธิปไตยข้อนี้เข้ามาเป็นหลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ **สิทธิ** และ **เสรีภาพ** กล่าวคือ

สิทธิ ซึ่งหมายถึง ประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล มีสิทธิในทรัพย์สินของตน เป็นต้น ดังนั้น การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ก็เป็นการดำเนินการที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิที่จะใช้ทางเท้าในการดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่มิขัดต่อกฎหมายของกรุงเทพมหานคร

ส่วน เสรีภาพ หมายถึง การที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครทุกคนมีอิสระในการทำอะไรก็ได้ตามที่ตนต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น และโดยเฉพาะในเรื่อง เสรีภาพในการใช้ทางเท้า ประชาชนทุกคน ก็มีเสรีภาพในการที่จะใช้ทางเท้าดำเนินกิจกรรมใดที่ไม่ผิดกฎหมาย หรือ เทศบัญญัติของกรุงเทพมหานคร และไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงไม่ละเมิดต่อเสรีภาพของผู้อื่นด้วย

จากการที่กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย นั้น มีเป้าหมายเพื่อการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ให้ดูเรียบร้อย ไม่เกะกะกรงรัง และใช้ประโยชน์ของสาธารณะชน ซึ่งหลักการที่ใช้นั้น กรุงเทพมหานคร **เน้น** การมีส่วนร่วมของประชาชน

ทุกภาคส่วน และการยึดถือการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด คำว่า “เสรีภาพ” มิได้หมายถึง การทำอะไรก็ได้ทุกอย่างตามความต้องการของประชาชน ซึ่งเรื่องนี้ เป็นไปตามค่านิยมและความเชื่อของสังคมไทย ที่ว่า “ทำอะไร ตามใจ คือ ไทยแท้” ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผิดต่อความเป็นจริงในทุกยุค ทุกสมัย

ดังนั้น การนำหลักเสรีภาพ มาใช้ในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตย อย่างแท้จริง

๓. หลักความเสมอภาค (Equality) ในเรื่องความเสมอภาคนั้น กรุงเทพมหานคร คำนึงถึงความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับความเสมอภาคตามระบอบประชาธิปไตยเสมอมา ทั้งนี้ เนื่องจาก คณะผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น การดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม จะต้องยึดมั่นการดำเนินงานตามหลักการประชาธิปไตยทั้งสิ้น โดยเฉพาะในเรื่องของหลักความเสมอภาคในการดำรงชีวิตอยู่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ในการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย นั้น หลักการในเรื่องความเสมอภาคนั้น กรุงเทพมหานคร ได้นำมาใช้ในการกำหนดนโยบายนี้ กล่าวคือ ทุกภาคส่วน ควรจะได้รับความเสมอภาคในกรใช้พื้นที่ทางเท้า ไม่ว่าจะเป็นผู้สัญจรไปมาทั่วไป ผู้ที่มีอาคาร ห้างร้านที่อยู่ริมทางเท้า ผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ควบคุมดูแลและพื้นที่ทางเท้า ทุกภาคส่วนล้วนมีความรับผิดชอบและความเสมอภาคในการใช้ทางเท้าอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินงานตามหลักการของความเสมอภาค

ซึ่งตามหลักการประชาธิปไตย ได้แบ่งหมวดหมู่ในเรื่องความเสมอภาค ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก) ความเสมอภาคทางการเมือง เป็นเรื่อง ที่ทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วน ตามกฎหมาย และทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างเท่าเทียมกัน นั้นหมายถึง ความรับผิดชอบของผู้บริหารของกรุงเทพมหานครที่มีต่อผู้ที่ได้เลือกตั้งมาเป็นผู้บริหาร ดังนั้น การกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคม ซึ่งนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย กำหนดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ที่สะสมมานานของประชาชนกรุงเทพมหานคร

ข) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ เป็นแน่นอนว่า นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยจะต้องกระทบต่อปัญหาทางเศรษฐกิจของผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ซึ่งเป็นชนชั้นในระดับรากหญ้า ก็ตามแต่กรุงเทพมหานคร ก็ได้ปล่อยให้เกิดปัญหาดังกล่าวแต่อย่างใด โดยกรุงเทพมหานคร คำนึงถึงความเสมอภาคทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นคนร่ำรวย หรือ ยากจน ทุกคนจะต้องมีความเสมอภาคในการประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการ ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายและความสงบของสังคม ดังนั้นการกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย นี้ อยู่บนรากฐานของความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ โดยกรุงเทพมหานคร ได้จัดหาพื้นที่ในการประกอบอาชีพให้กับผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ในการประกอบอาชีพของตน โดยได้มีการสำรวจจำนวนผู้ค้า ประเภทของสินค้าที่ผู้ค้า ดำเนินการค้าขายบนทางเท้า นั้น และกำหนด พื้นที่ขายแห่งใหม่ โดยที่ไม่ปล่อยให้ผู้ค้าหาบเร่-

แผงลอย ไม่มีอาชีพทำกิจ ซึ่งสิ่งนี้ แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคในการประกอบอาชีพของผู้หาบเร่-แผงลอย เพียงแต่เปลี่ยนสถานที่จากบนทางเท้าซึ่งเป็นทางสาธารณะ ไปค้าขายในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อไป

ค) ความเสมอภาคทางโอกาส ในเรื่องของความเสมอภาคในเรื่องของโอกาสนั้น ตามความหมายของความเสมอภาคทางโอกาสนั้น หมายถึง ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการรับบริการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน แต่เมื่อพิจารณาในการกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการขึ้นมานั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคทางโอกาสที่จะสามารถจะได้รับจากกรุงเทพมหานครอย่างเท่าเทียมกัน ปัญหาหาบเร่-แผงลอย เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน และใช้งบประมาณดำเนินการแก้ไขอย่างซ้ำซากมากกว่า ๓๐ ปี ส่งผลต่อโอกาสในการใช้ทางเท้าเพื่อความสะดวกสบายในการสัญจรไปมาของประชาชนทั่วไป และจากการร้องเรียน ของประชาชน ในบางรายถึงขั้นต่อต้านตั้งกลุ่มไม่เอาหาบเร่แผงลอยขึ้นมา ซึ่งปรากฏการณ์นี้ หากกรุงเทพมหานครไม่ดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังและเป็นระบบแล้ว ย่อมทำลายโอกาสของประชาชนทั่วไป ซึ่งจะกระทบต่อความเสมอภาคทางการเมืองในที่สุด

๔. หลักกฎหมาย (Rule of Law) การดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย สอดคล้องกับหลักการข้อนี้เป็นอย่างยิ่ง “หลักกฎหมาย” นี้ จะให้ความสำคัญกับการบัญญัติกฎหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน โดยมีความชอบธรรม บังคับใช้กับประชาชนอย่างยุติธรรมมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือก ปฏิบัติว่าจะใช้กับบุคคลใดหรือชนชั้นใด ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ทั้งนี้ เพราะที่ผ่านมา การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัดและจริงจัง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องก็ละเลยการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซ้ำยังเรียกผลประโยชน์จากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยตลอดมาปัญหาดังกล่าวจึงสะสมมาอย่างแก้ไขได้ยาก ซึ่งนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยได้คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ อีกทั้งดำเนินงานด้วยความชอบธรรมมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ละเลยการปฏิบัติอย่างเห็นได้ชัด ไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเจ้าของอาคารหรือผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยโดยตรง ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ หรือข้อกำหนดของกรุงเทพมหานครที่ออกมาเพื่อการแก้ปัญหาหาบเร่-แผงลอยอย่างเคร่งครัดรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ซึ่งสะท้อนถึง หลักความเสมอภาค อีกด้วย

๕. หลักเสียงข้างมาก (Majority Rules) นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่ไม่สามารถใช้ทางเท้าได้อย่างปกติ อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่เรียกร้องขึ้นมาให้กรุงเทพมหานครดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ความต้องการดังกล่าวได้สะท้อนถึงเสียงส่วนใหญ่ในรูปแบบต่าง ที่ออกมาทางสื่อมวลชนต่างๆ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้สัญจรไปมากับกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ซึ่งเกิดเป็นคติความกันอยู่บ่อย ๆ ล้วนเป็นปัจจัยเหตุที่ต้องแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนกลุ่มใหญ่ คือประชาชนทั่วไป กับกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย ดังนั้น กรุงเทพมหานคร จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยหลักการเสียงข้างมาก ในการกำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เพราะเป็นปัญหาที่สำคัญ และนับวันที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ แต่

อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานคร ก็ได้ทอดทิ้งคนส่วนน้อย กลุ่มผู้หาบเร่-แผงลอย จึงกำหนดให้มีมีหลักประกันในการกำหนดสถานที่ค้าขายทดแทนให้กลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เพื่อคุ้มครองป้องกันให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพต่อไปด้วย

๑๑. บทสรุป

จากปัญหาหาบเร่-แผงลอย ที่เป็นปัญหาของกรุงเทพมหานครมานาน ปัจจุบันกำลังได้รับการแก้ไข โดยกรุงเทพมหานคร ที่กำหนดนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย เพื่อคืนความสุขให้แก่ประชาชนผู้ใช้ทางเท้า อย่างจริงจัง เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีกำหนดเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน มีพื้นที่เป้าหมาย และการดำเนินงานสำรวจและลงทะเบียนกลุ่มผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยอย่างชัดเจน โดยนำหลักการประชาธิปไตยทั้ง ๕ หลักการ อันได้แก่ **หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพหลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก** เมื่อวิเคราะห์นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จะพบว่า นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จะมีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ความเล็งเห็นผลได้ของการดำเนินงานตามนโยบายนี้ จะส่งผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกรุงเทพมหานคร ความเป็นไปได้ของนโยบาย สามารถทำให้ทางเท้าใช้ประโยชน์ในการสัญจรไปมาของผู้คนชาวกรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ของของทางเท้า และหากพิจารณาแนวทางการนำไปปฏิบัติข้างต้น จะพบว่า การนำไปปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี สื่อต่าง ๆ ขานรับต่อการดำเนินงานตามนโยบายนี้ ในเรื่องของปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นคน งบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ กรุงเทพมหานคร ได้สนับสนุนอย่างเป็นระบบ ระยะเวลาการดำเนินงานแบ่งเป็นช่วงระยะเวลาในการดำเนินงาน ๒๐ ช่วง ๆ ละ ๔ เดือน เพื่อเป็นการประเมินผลทุกระยะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย นอกจากนี้ การแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานเป็นการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น จึงไม่สามารถอ้างได้ว่าพื้นที่นี้ ดำเนินการ พื้นที่นี้ไม่ได้ดำเนินการ ซึ่งเป็นความยุติธรรมในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว และเมื่อพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตทุกเขต สำนักเทศกิจ สำนักอนามัย สำนักสิ่งแวดล้อม รวมทั้งฝ่ายโยธาของทุกเขต เจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย โดยมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ มีมาตรการที่ควบคุมและการรายงานผลและการประเมินผลอย่างชัดเจน จึงกล่าวได้ว่า **นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย สามารถดำเนินการบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอน**

แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย จะต้องดำเนินงานที่ต่อเนื่องสิ่งสำคัญที่สุดที่ จะทำให้ นโยบายนี้สัมฤทธิ์ผลอย่างถาวร คือ ความร่วมมือของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครในทุกพื้นที่ หากไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สนับสนุน ไม่ซื้อ หรือรับประทานอาหารจากผู้ค้าหาบเร่-แผงลอยแล้ว ปัญหาหาบเร่-แผงลอย จะหมดไปจากทางเท้า ของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืนแน่นอน และทางเท้าจะกลายเป็น ทางที่ใช้กิจกรรมเฉพาะในส่วนที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น

ซึ่งส่งผลถึงภาพลักษณ์ที่ดีของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเมืองที่มีระเบียบเรียบร้อยชื่อเสียงเมืองหนึ่งของโลก

บรรณานุกรม

นฤมล นิราทร , การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร : ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะกลุ่ม
ชำนาญการพัฒนาระบบงานและสวัสดิการวารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ๓๓(๒):
กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖:

พงศธร ศิริธรรม. ๒๕๕๕ “นโยบายการจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอยของกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน.” (เอกสารอัดสำเนา).

กองควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ สยป. กทม. “แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร.” เว็บไซต์หนังสือเวียน
กรุงเทพมหานคร. <http://circular.bangkok.go.th/bmacircle/plan.html>.

สำนักเทศกิจ. ๒๕๕๖. “ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในจุดผ่อนผัน.” <http://www.bangkok.go.th/citylaw/>.

สำนักงานเขตพญาไท. ๒๕๕๘ , การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คืบทางทำให้ประชาชน (เอกสารอัด
สำเนา).

สำนักเทศกิจ. ๒๕๕๗ , การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง การจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย (เอกสารอัดสำเนา).